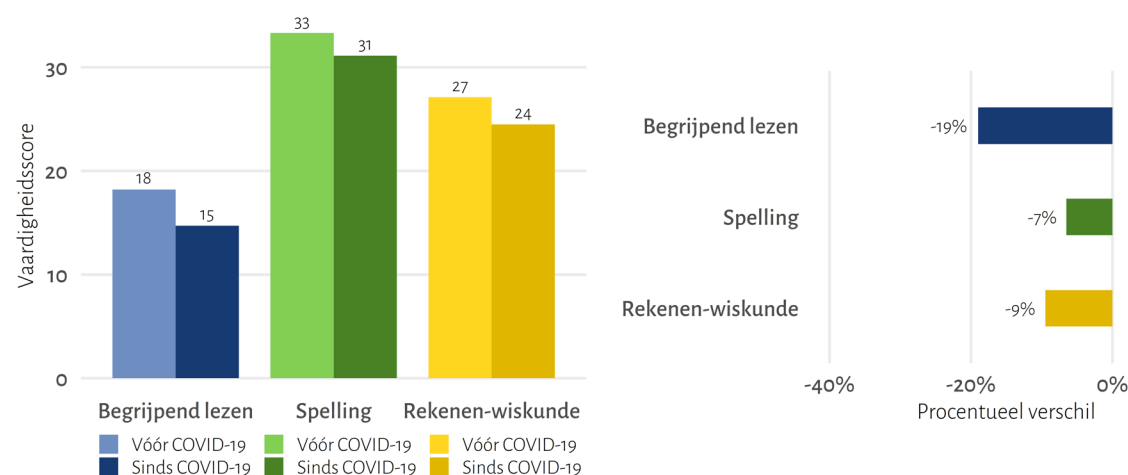

Leergroei deels hersteld, behalve bij begrijpend lezen

In het afgelopen jaar hebben scholen in het primair onderwijs twee keer de deuren moeten sluiten: in de tweede helft van het schooljaar 2019/2020 (half maart t/m half mei) en in de eerste helft van het schooljaar 2020/2021 (half december tot begin februari). Eerder heeft het NCO al gerapporteerd over de effecten van de eerste schoolsluiting voor reguliere basisscholen (zie [Factsheet 1](#)). Toen concludeerden we dat de gevolgen groot waren. De leergroei was bij alle drie de onderzochte domeinen vertraagd, vooral bij begrijpend lezen (25% minder leergroei), maar ook bij rekenen-wiskunde (16% minder leergroei) en bij spelling (14% minder leergroei). Inmiddels zijn de resultaten bekend van de midden-toetsen (M-toetsen) die in februari-maart van dit schooljaar (2020/2021) zijn afgenomen. Daarmee kunnen we de gevolgen in kaart brengen van een heel jaar waarin leerlingen minder mogelijkheden hebben gehad om fysiek les te krijgen. Heeft de vertraging die we voor de eerste schoolsluiting hebben geconstateerd zich voortgezet of zijn scholen erin geslaagd om de vertraging deels in te halen?

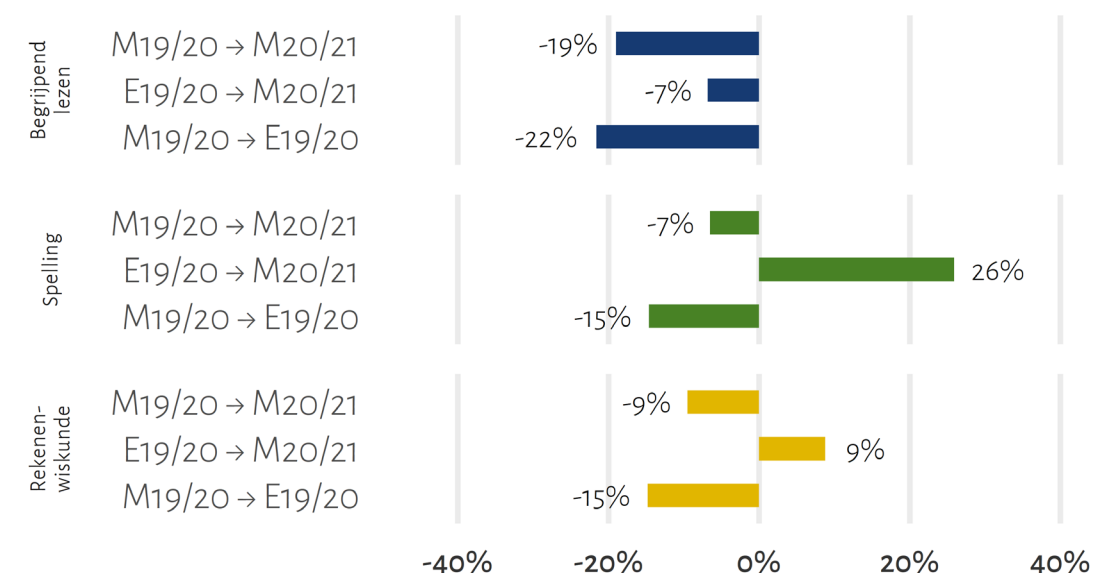
In dit factsheet kijken we wederom naar de landelijke cijfers voor de Cito-vaardigheidsscores van leerlingen bij de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. We kijken daarbij naar de leergroei tussen de M-toets in 2020 en de M-toets in 2021 (= sinds COVID-19) en vergelijken dat met de 'normale' leergroei in dezelfde periode daarvoor (gemiddelde van de periode M-toets 2018 – M-toets 2019 en de periode M-toets 2019 – M-toets 2020 = vóór COVID-19).¹ Omdat de gemiddelde absolute leergroei verschilt per domein en per jaargroep, presenteren we naast de absolute leergroei ook de procentuele afwijking ten opzichte van de jaren vóór COVID-19. Daarmee kunt u makkelijker zien voor welke domeinen of in welke jaargroepen het verschil in de leergroei het grootst is geweest.

Figuur 1 Gemiddelde leergroei tussen M- en M-toets begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde: absoluut en procentueel verschil

Figuur 1 laat zien dat voor alle domeinen er over het hele jaar gezien sprake is van een vertraging in de leergroei, hoewel de vertraging minder groot is dan we zagen na de eerste schoolsluiting (zie [Factsheet 1](#)). Over een heel jaar gezien was de leergroei voor begrijpend lezen 19% lager dan in voorgaande jaren. Bij de andere twee domeinen zien we dat de vertraging minder groot is, namelijk 7% voor spelling en 9% voor rekenen-wiskunde.

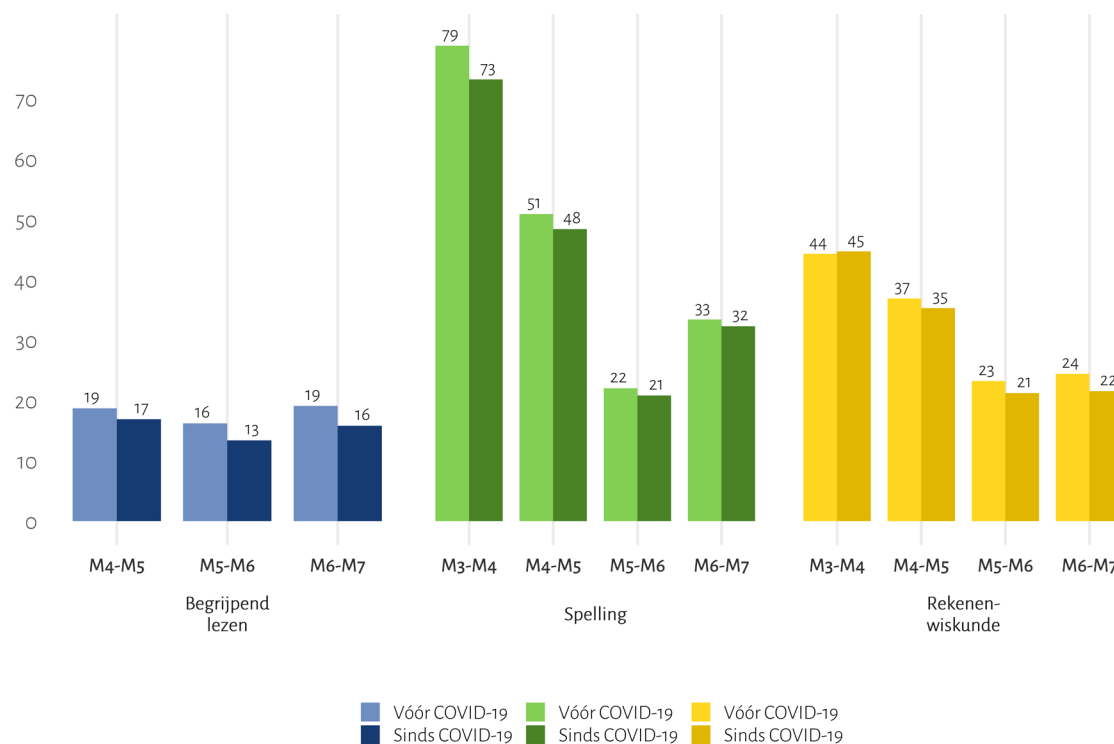
In **Figuur 2** splitsen we de totale leergroei van een heel jaar COVID-19, waarin de 2 schoolsluitingen vielen (bovenste rij) uit naar de twee afzonderlijke perioden: de leergroei tussen de midden-toets (M-toets) en de eind-toets (E-toets) in het schooljaar 19/20, waarin de eerste schoolsluiting viel (onderste rij) en de leergroei tussen de E-toets en de M-toets, waarin de tweede schoolsluiting viel (eerste halfjaar schooljaar 20/21; middelste rij). Daarmee wordt nog eens goed zichtbaar wat de vertraging was in de eerste periode en hoe dat voor een belangrijk deel is ingehaald in de tweede periode.

Figuur 2 Procentueel verschil in leergroei begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde uitgesplitst naar periode

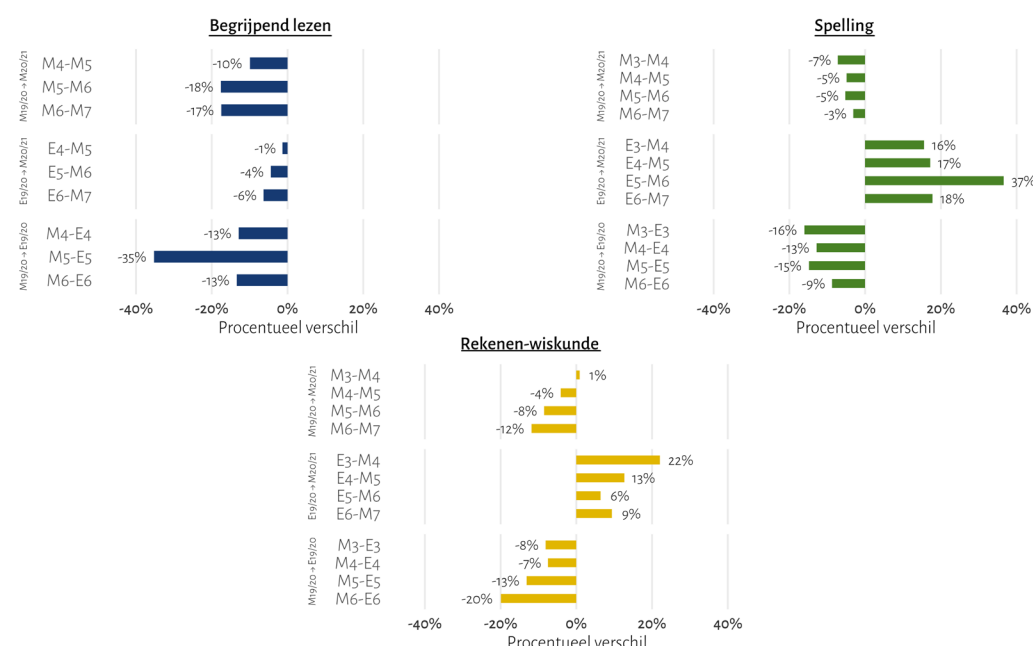
Voor de periode tussen de M-toets en de E-toets zien we zoals eerder gepresenteerd in [Factsheet 1](#) een forse vertraging in de leergroei voor begrijpend lezen van 22% en een vertraging in de leergroei van 15% voor spelling en rekenen-wiskunde.² In de daaropvolgende periode wordt dit echter sterk ingehaald, althans bij spelling en rekenen-wiskunde. Daar zien we zelfs een verhoogde leergroei van 26% bij spelling en 9% bij rekenen-wiskunde, ten opzichte van dezelfde periode in de jaren vóór COVID-19. Alleen bij begrijpend lezen zien we dat de leergroei ook in deze periode nog 7% lager is dan in voorgaande jaren. Niettemin is dit een uitzonderlijke prestatie van scholen, ouders en leerlingen, want ook in deze periode zijn de basisscholen immers nog een kleine zes lesweken dicht geweest en heeft men te maken gehad met uitval van lessen vanwege coronagevallen op school. We kunnen concluderen dat scholen desondanks erin zijn geslaagd om een deel van de vertraging weg te werken. Waarschijnlijk komt dat omdat men bij de tweede schoolsluiting veel beter was voorbereid en men sneller kon overgaan op het geven van online lessen. Daarnaast zijn scholen na de zomervakantie in 2020 waarschijnlijk heel gericht gaan werken aan het wegwerken van de vertraging in de leergroei en heeft men daarbij prioriteit gegeven aan de basisvakken. Zoals we nu kunnen zien heeft dat effect gehad.

Haelermans, C., Van der Velden, R., Aarts, B., Bijlsma, I., Jacobs, M., Smeets, C., Van Vugt, L., & Van Wetten, S. (2021). *Leergroei deels hersteld, behalve bij begrijpend lezen*. NCO Factsheet No. 5

Figuur 3 Gemiddelde leergroei tussen M- en M-toets begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde: absoluut verschil uitgesplitst naar jaargroep

De **Figuren 3 en 4** laten de leergroei zien van alle drie de domeinen, uitgesplitst naar jaargroep. **Figuur 3** laat zien dat voor begrijpend lezen³ en rekenen-wiskunde de vertraging in de leergroei vooral bij de overgang van M5 naar M6 en van M6 naar M7 plaatsvond. Bij spelling was dat vooral van M3 naar M4.

Figuur 4 Procentueel verschil in leergroei begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde uitgesplitst naar jaargroep en periode

In **Figuur 4** zien we de uitsplitsing naar jaargroep en periode. Bij begrijpend lezen zien we in de eerste periode de grootste vertraging in de leergroei tussen M5 en E5, ten opzichte van dezelfde periode in de jaren vóór COVID-19, en dat wordt in de periode daarna (van E5 naar M6) niet meer ingehaald. Voor spelling zien we de grootste vertraging in de eerste periode van M3 naar E3 en van M5 naar E5. Alleen voor de laatste groep geldt dat dit in de periode daarna (E5-M6) sterkt wordt ingehaald. Bij rekenen-wiskunde zien we de meeste vertraging van M6 naar M7. In de eerste periode van M6 naar E6 is de vertraging daar het grootst, terwijl in de periode daarna, van E6 naar M7 slechts gedeeltelijk verbetering plaatsvindt.

Let op

Hoewel in de afgelopen periode een deel van de vertraging in de leergroei die we eerder constateerden is ingehaald, is het belangrijk om daar de volgende nuances bij aan te brengen:

- De M-toetsen van het schooljaar 2020/2021 zijn gemiddeld zes weken later afgenomen. We hebben daarvoor weliswaar in onze cijfers een correctie toegepast, maar het kan zijn dat dit toch nog een te positief beeld geeft. Een beter beeld krijgen we pas als ook de cijfers van de E-toetsen van het schooljaar 2020/2021 verwerkt zijn.
- We kunnen alleen een gedeeltelijk herstel observeren bij de vaardigheden in begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. We hebben geen gegevens over hoe de leergroei bij andere vakken zich ontwikkeld heeft en of het herstel in de kerndomeinen mogelijk ten koste is gegaan van de andere vakken en/of andere ontwikkelingsgebieden.
- We hebben geen gegevens over de gevolgen van de COVID-19-crisis op de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen.

Eindnoten

- 1 We laten de leergroei tussen M7 en M8 buiten beschouwing, omdat de meeste scholen geen M8-toets afnemen. Voor begrijpend lezen wordt ook de leergroei van M3 naar M4 buiten beschouwing gelaten, omdat er geen M3-toets wordt afgenomen. We corrigeren verder voor het feit dat de M-toets in 2021 gemiddeld zo'n zes lesweken later heeft plaatsgevonden.
- 2 De cijfers verschillen licht met Factsheet 1 omdat we voor deze analyse de leergroei van M7 naar E7 buiten beschouwing laten. Daarnaast hebben we voor de huidige analyse de beschikking over data van meer scholen (ruim 1.600 in plaats van 1.300 scholen).
- 3 Aangezien de M-toets bij begrijpend lezen niet wordt afgenomen in groep 3 kunnen we voor begrijpend lezen alleen M4 t/m M7 laten zien.